

ISMERKEDÉS A FALUVAL

A fiatal pap tél derekán köszöntött be. Ilyenkor nehéz dolog a hívekkel ismerkedni. Erdőn, mezőn, utcákon marós szelek száguldoznak és otthonukba szorítják az embereket. A templomot is gyéren járkák, és azok is, akik járkák, nem sokadoznak, paroláznak a cinteremben.

A pap a dombon ülő paróchia ablakából elnézte a füstölgő kéményeket. Persze, a házakba kellene bekopogtatni: ott lehetne igazában megismerkedni a hívekkel. Csakhogy a pap félt a gonosz kutyáktól, a hirtelen terített asztaloktól. Nyomasztó, idegen volt számára a falu. Csoda-e? Városi gyerek volt, most meg éppen külső akadémiáról, fényes, zajos városokból pottyant ide.

Nemsokára mégis akadt egy bizalmas, jó embere. Kaló Dani, a becsületes harangozó. A vén Kaló naponkint megjelent a paróchián; söpörgetett, vizet hozott, fát vágott, híreket mondott és jó tanácsokat osztogatott.

A papnak nagyon tetszetek a vén Kaló okos beszédei. Legelső és legfontosabb tanácsa így hangzott:

— Az özvegy papné házát pedig kerülje tiszteletes uram, mert ha odakap, bizonyosan hírbe hozzák Annuska kisasszonnyal. Isten tudja, még házasság is lehetne a dologból: a leány szemrevaló, mézes-mázos... Ez a házasság pedig nagy ártalmára volna a tiszteletes úrnak, mert az özvegy papnékat nem állhatják az idevaló népek. Zsugoriak, haszonlesők, nem pártolják a magamfajta szegény embert...

A papnak nagyon tetszett az olyan tanács, amely a házasság ellen szólt.

Megházasodni? Elérkezik, — ha ugyan nem lehet végképen elkerülni.

— De hol fogok kosztolni, Kaló bácsi? — vetette föl a fogas kérdést.

— Az özvegy papnéék azért hadd főzzenek, majd én naponkint elhozom az eledelt. Ráérek a dolgomtól.

A vén Kaló tehát szorgalmasan hordotta az ebédet és vacsorát. No, szívesen tette, mert a fiatal pap kevésétű, válogatós ember volt: hívva élt a vén Kaló a maradékon.

Csakhamar újabb nehéz feladat szakadt az ifjú tiszteletes nyakába. A kepe-gabona eladása. Hiszen a dolog könnyen mehetett volna, mert a vidék szegényei üres zsákjaikkal házhoz jöttek a gabonáért, de az volt a baj, hogy az egyik kupával, a másik literrel, a harmadik pedig kilóval akarta méretni; az egyik Szent György napjára, a másik Kisasszony napjára halasztotta a fizetést. Ki hallott ilyesmikről az akadémiákon?

Szerencsére ott volt a vén Kaló: ő értette a kupával is, literrel is, kilóval is. Egyáltalán nagyon értett a gabonához. Ha például egy-egy hombárból jóval kevesebb jött ki, mint amennyi a cséplési jegyzékben állott, tüzetesen meg tudta magyarázni a papnak, hogy a száradás mennyi apadást

szokott okozni a búzában és mennyit a kukoricában. Meg kell adni, hogy tekintélyes apadások voltak...

A gabonás kulcsa természetesen a vén Kalónál állott.

— Akié a gond, azé a kulcs! — világosította fel a papot.

Igaz! — gondolta meg a fiatal pap. Akié a gond, azé a kulcs. Elévette szép könyveit s naphosszat elgönrvedezett mellettük.

A gondok azért néha ugyancsak megrohanták. Megállott szobája ablakában s elnézte a völgy hosszában füstölgő kéményeket. Rejtély számára ez a falu, sok ismeretlen figurával. Ám a rejtélyt előbb-utóbb mégis csak meg kell oldania. Elszorult szíve, ha a jövődre gondolt. Maga is tudta nagy gyámoltalanságát.

Egy este különösen elfogták a kétségek. Nem tudott elaludni, kínosan fergelődött, verejtékezett ágyában.

Egyszerre különös hang ütötte meg fülét. Mintha valahol csúsztattak volna valamit s mintha a csúsztatott tárgy végül nagyot suppanat volna. Megint csúsztatás, megint suppanás szabálytalan időközökben...

Fölkelt, hallgatódzott. Az udvar felől jöttek a hangok. Dobogó szívvel lépett az ablakhoz. Holdvilág volt, amely a hótakarón megkétszereződött. Tisztán látszottak a tárgyak.

A nagy ölfarakáson, melyet a hívek hordtak össze papbérbe, egy ember állott s egymás után eregette át a hasábfákat a kerítésen. Az útszélen gyalogszeres szánkó...

Nyilvánvaló lopás! A pap nagyon felháborodott a gazságon, de mit tegyen ellene? Fölszakítsa az ablakot s tolvajt kiáltson? Egyszer hátrátáborodott az elképpedéstől. A tolvajt megismerte: a vén Kaló volt, a harangozó... Nagy nyugalommal működött a farakás tetején; még válogatott is a fa javában, szépjében.

Hirtelen odalett a pap bátorsága. Mit tegyen? Kaló ellen mégsem lehet nyíltan föllépni. Bizalmas embert minden átmenet nélkül tolvajságon kapni? A legkínosabb ügy... El kell riasztani az ölfa-rakásról, de inkább valami csellet. Lámpát gyújtott s az ajtót a két szoba között kinyitotta, majd hatalmasan bevágta. Kisvártatva megint kinyitotta, megint bevágta...

Visszahúzódott az ablakhoz s nézte a hatást. A vén Kaló akkor ereszkedett le nagy sebbel-lobbal a kerítésen. Fürgén, mint valami húszéves fickó, kapta üres szánkája rúdját s elinalt a völgy felé...

Most aztán mi történjék a fával, amit a vén Kaló az útra hányt? A pap felöltözött, kifujta a lámpát s lement az útra szemlélődni. Egy gondolata támadt: a fahasábokat a színbe fogja hordani. Ott majd meglátja a vén Kaló s pirulva állapítja meg, hogy mégsem olyan könnyű dolog a papot meglopni.

Azt tette: a fát a színbe hordta.

Munka végén szobájába tért s a beszűrődő holdfénynél fel s alá kezdett sétálni. Hát ilyen becstelen fráter ez a Kaló! Hirtelen a gabonás kulcsa jutott eszébe, a feltűnő nagy apadások a búzában, kukoricában...

Homlokát az ablak hideg üvegéhez szorította és kinézett a holdvilágos tájra. Olyan elhagyottnak érezte magát! Persze, ha egy életrevaló, szemes, gondos feleség állana az oldalán... Annuska, az özvegy papné leánya. Az milyen bátor. csengő hangon énekel a templomban! A hívek

utána eveznek az éneklésben. Annuskát aligha lopnák meg olyan könnyűszerrel.

De aztán elhessegette magától a házasság gondolatát. Annak is megvannak a maga tüskéi. A vén Kaló segítségével szépen teltek a napok: milyen kár, hogy ekkorát kellett csalódnia!...

De csakugyan olyan nagy bünt követett el az öreg? Tünődött, tanakodott a fiatal pap a maga csöndességében.

Akire erősen gondolnak, az megjelenik. Ime, a vén Kaló is megint feltűnt az úton az üres szánkóval. Minden mozdulatát ki lehetett venni. Lappangva, vizsgálódva jött s megállott az ölfarakás irányában. Megrökönyödve nézett maga elé. Hova lett a fa, amit lehányt az ölrakásról? Közelebb lépett, csak a forgács, törmelék maradt az úton. Lehajolt, nyomokat keresett. Nehéz dolog vert úton nyomot találni. Fölfelé indult, kétrét hajolva vizsgálódott. Főlegyen esedett, a távolba fülelt. Megfordult s az ellenkező irányban, a völgy felé kereste a nyomot. Hova tűnt el a fa? Visszament az ölfarakás közelébe; nézelődött, nyújtogatta a nyakát erre, arra. Mit gondolt végül? Szánkája után nyult s elindult le a völgyön, hazafelé. Csöndesen, meggörnyedve mendegélt, mint az élet bajaitól elcsigázott, becsületes, öreg keresztény...

Mi tagadás, a fiatal papnak nagyon megesett a szíve rajta. Békülékeny lélekkel feküdt le. Nem, egyáltalán nem fog a vén Kalónak szemrehányást tenni. Majd az öreg fölfedezi a fát a színben s magától is levonja a tanulságot. Talán maga fogja bevallani bűnét. Így elmélkedett a fiatal pap a jó meleg takaró alatt.

Reggel még megbocsátóbb hangulatban ébredt föl. Ja, a szükség, nyomorúság!... Persze, szebb volna, ha kérne az öreg, de — úgy látszik — rösteli a kérést. Vannak ilyen természetű emberek.

Bús, törődött arccal állított be aznap reggel az öreg harangozó. A pap nézte és hunyorított magában. Úgy látszik: máris fölfedezte a fát a színben. Megdobogott a pap szíve. Ma fog elkövetkezni életének egyik legnevezetesebb élménye: egy bűnbánó embernek töredelmes vallomása. Meg akarta könnyíteni a lélek terhének lehullását, nyomba akarta állítani a bűnbánó öreget.

— Úgy vettem észre Kaló bácsi, hogy a szín nincs bezárva. Magánál van a kulcs?

— Minek a színt bezárni? Semmi sincs benne! — felelte mogorván a vén gondviselő.

Hm, hát mégsem járt a színben. Más oldalon tapogatódzott a pap.

— Miért olyan rosszkedvű, Kaló bácsi? Beteg talán?

A vén Kalónak jól esett a részvét. Leült a kemence mellé, fejét két kezébe fogta s nagy megindulással nézett a papra.

— Tiszteletes úr, egy szívreható prédikációt kellene mondani. Egy nagy gonoszság ellen kellene prédikálni.

A pap kellemes szédülést érzett. Most, most jön a bűnös töredelmes gyónása.

— Szívesen prédikálok, Kaló bácsi. Miféle gonoszság ellen?

— A tolvajság ellen. A lopók, ragadozók ellen...

— Miről jut eszébe ez a tárgy, Kaló bácsi? — egyengette a pap a vallomás útját.

— Arról, hogy tolvajlások történnek a faluban. Gyászos dolog ez,

instálom. Szégyen, gyalázat a falura. Pellengérrre kell állítani a bűnöst... porba kell sújtani!...

— De hátha a bűnös megbánást mutat?

— Éppen azért kell a prédikáció, hogy ne legyen lelki nyugodalma. Rá kell ijesztteni a gazemberre, hadd eméssze magát...

— Én a megbocsátás mellett vagyok, Kaló bácsi!

— Nem vagyok én, — csattant fel a vén Kaló. — Hogy én megbocsássak a tolvaj gazembernek? Soha! Száradjon le a keze, amivel meglopott.

A pap kezdte nem érteni a dolgot.

— Hogy-hogy, öreg? Magát lopták meg?

— Engem hát! Az én fámat lopták el az éjtszaka. Micsoda gazság, képzelje csak. *Egy helyről* nagy ügyel-bajjal egy kis tüzelőfát igazítottam magamnak s mire hazaszállíthattam volna, az utolsó szálíg ellopták. S honnan lopták el? Nem az erdőről, nem valami eldugott helyről, hanem az országútról... Ilyen hitvány emberek lagnak ebben a faluban. Megbocsátani? Száradjon le a két keze a gaz tolvajnak.

A fiatal pap fölakadt szemmel nézett a harangozóra. Nem tudott szólni. Az ablakhoz támoalgott, az ajkát harapdálta. Ez aztán szép bűnbánat!... A szeme megkönnyesedett. A kémények füstjei mint óriási kérdőjelek emelkedtek a házak fölé...

Lent a völgyben, hólepte fák között, mintha egy háznak fölszálló füstje rózsaszínű köddé változott volna...

Az Annuskáék házatája...

Gyallay Domokos.